

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: *перший(бакалаврський)*
Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*
Спеціальність: *053 «Психологія»*
Освітня програма: *«Психологія»*
Статус навчальної дисципліни: *обов'язкова*
Мова навчання *українська*

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від _____ № _____

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від _____ № _____

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Бурлакова І.А.
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 20.06.2023 № 20

Диференційна психологія // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. – 12 с.

РОЗРОБНИК:

Ольга ГОРІНА – доцент кафедри психології та педагогіки Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Андрій МАСЛЮК – старший науковий співробітник Інституту психології імені Г.12 С. Костюка НАПН України, заступник начальника відділу науково-методичного супроводження психологічної підготовки суддів, доктор психологічних наук.

Олеся ДОНЕЦЬ – доцент кафедри соціальної психології і психології управління Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, кандидат психологічних наук.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Загальна кількість годин:	90 год	90 год
Рік підготовки:	3	3
Семестр:	5	5
Лекції	14 год	4 год
Семінарські	6 год	4 год
Практичні	10 год	-
Самостійна та індивідуальна робота	60 год	82 год
Підсумковий семестровий контроль:	Екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачі вищої освіти системи знань щодо механізмів становлення та розвитку індивідуальності як цілісного феномену, що існує в полі взаємодії біологічно-спадкових і соціально-набутих чинників активності суб'єкта.

Компетентності для формування яких використовується дисципліна «Диференційна психологія»:

ЗК2 - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК4 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК1 - здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;

СК2 - здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;

СК3- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків;

СК 4- здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Програмні результати:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Диференційна психологія»: «Практикум із загальної психології», «Психофізіологія», «Педагогічна психологія», «Вікова психологія та психологія розвитку», «Основи психодіагностики», «Юридична психологія».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Тема 1. Диференційна психологія як наука про психологічні відмінності. Предмет та завдання диференційної психології. Місце диференційної психології в системі психологічного знання. Коротка історія вивчення розбіжностей між людьми: початок розвитку уявлень про індивідуально-

типові розбіжності, науковий аналіз фактів і перші експерименти, виникнення диференціальної психології як науки.

Ключові слова: диференціація, диференційна психологія, диференційна психофізіологія, ідіографічний підхід, індивідуалізація, індивідуальність, номотетичний підхід, психічне варіювання, індивідуальні відмінності, типові відмінності,

Тема 2. Методи диференційної психології. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу. Методологія, методика та методи дослідження у диференційній психології. Методи теоретичного аналізу. Психогенетичні методи. Історичні методи. Тестування. Біографічний метод. Генеалогічний метод. Близнюковий метод. Метод прийомних дітей. Кореляційні дослідження.

Ключові слова: методологія, метод, методика, близнюковий метод, генеалогічний метод, метод спостереження, метод експерименту, метод моделювання, метод реконструювання, історичний метод, психофізіологічний метод, модель.

Тема 3. Джерела індивідуальних відмінностей. Взаємодія середовища і спадковості. Біологічна і соціальна спадковість. Біогенетичні теорії. Генетичні та вроджені задатки. Структура індивідуальності (Б. Г. Ананьєв, В. С. Мерлін, Е. О. Голубєва). Поняття інтегральної індивідуальності. Соціогенетичні теорії. Двофакторні теорії. Вчення про вищі психічні функції (культурно-історичний підхід) Л. С. Виготського. Психогенетика: можливості генетичного контролю психологічних ознак. Соціоетологія як наука про біологічні основи соціальної поведінки.

Ключові слова: спадковість, середовище, соціогенетичні теорії, психогенетика, соціоетологія.

Тема 4. Сильові особливості індивідуальності. Огляд проблематики стилю в психології. Теорії темпераменту. Диференціація характеру. Індивідуальний стиль діяльності. Загальна теорія стилю людини в концепції О.В. Лібіна. Контури загальної теорії стилю. Єдина концепція стилю людини.

Сильові метаморфози. Інтерпретація гіпотези про внутрішній і зовнішній статус стилю. Методика діагностики темпераменту Я. Стреляу. Темперамент і соціотипи.

***Ключові слова:** стиль, індивідуальний стиль, діяльність, стильова сфера, соціотипи*

Тема 5. Теорії темпераменту. Диференціація характеру. Формальні і змістові властивості індивідуальності. Методика діагностики темпераменту Я. Стреляу. Темперамент і соціотипи. Диференціація характеру. Поняття характеру і його формування. Психологічні типи по К.Юнгу.

***Ключові слова:** темперамент, характер, когнітивний психологічний стан, акцентурація характеру*

Тема 6. Диференційна психологія здібностей. Класифікація здібностей. Сутність і характер здібностей. Умови розвитку здібностей. Диференційна специфіка феномену креативності. Специфіка феномену креативності та її діагностування.

***Ключові слова:** креативність, феномен, здібності*

Тема 7. Психологія рис особистості. Рис як психологічна категорія. Структура особистості в рамках підходу з позиції рис. Теорії рис, розроблені Г. Айзенком і Р. Кеттелом.

***Ключові слова:** риси, особа, особистість*

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.1., 1.2. Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Диференційна психологія» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної

числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач денної форми навчання має отримати максимальну кількість 30 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 15 балів та за результатами індивідуальної роботи – 15 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання заліку (20-40 балів).

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль: 40-60 балів. Бали за результатами успішного складання заліку: 20-40 балів.

Максимальна кількість балів з дисципліни: 100 балів.

Для навчальної дисципліни «Клінічна психологія» засобом діагностики знань (успішності навчання) виступає залік.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	З а л і к	Екзамен/ диференційований залік	О ц і н к а	Пояснення
90-100	з а р а х о в а н о	Відмінно	А	<i>«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.</i>
83-89		Добре	В	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			С	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	Д	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			Е	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>

35-59	н е з а р а х о в а н о	Не задовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34			F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- навчальна аудиторія;
- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;
- платформа «MOODL»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;
- дошка;
- крейда.

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни (рекомендовані джерела інформації)

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: ДЕННА **Обсяг:** 3 кредити ЄКТС (*90* годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс *3* Група *Б-ПС-141*

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
5 семестр							
1	Диференційна психологія як наука про психологічні відмінності людей	12	4	2	2		8
2	Методи диференційної психології. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.	14	4	2		2	8
3	Джерела індивідуальних відмінностей. Взаємодія середовища і спадковості.	12	4	2		2	10
4	Стильові особливості індивідуальності. Огляд проблематики стилю в психології.	12	4	2	2		8
5	Теорії темпераменту. Змістові властивості індивідуальності. Диференціація характеру	14	4	2		2	10
6	Диференційна психологія здібностей. Диференційна специфіка феномену креативності.	12	4	2		2	8
7	Психологія рис особистості. Риси як психологічна категорія.	14	6	2	2	2	8
	РАЗОМ	90	30	14	6	10	60
	Форма підсумкового контролю	Екзамен					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від

20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: **ЗАОЧНА** Обсяг: **3** кредити ЄКТС (**90** годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс **3** Група **БЗ-ПС-141**

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
5 семестр							
1	Диференційна психологія як наука про психологічні відмінності людей	12	2	2			10
2	Методи диференційної психології. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.	14	2	2			12
3	Джерела індивідуальних відмінностей. Взаємодія середовища і спадковості.	12	2		2		12
4	Стильові особливості індивідуальності. Огляд проблематики стилю в психології.	12	2		2		12
5	Теорії темпераменту. Змістові властивості індивідуальності. Диференціація характеру	14					12
6	Диференційна психологія здібностей. Диференційна специфіка феномену креативності.	12					12
7	Психологія рис особистості. Риси як психологічна категорія.	14					12
	РАЗОМ	90	10	4	6		82
	Форма підсумкового контролю	екзамен					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
Психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

Додаток 1.3 до Робочої
програми навчальної дисципліни

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Антонов І. П. Психологія делінквентної поведінки: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018. 356 с.
2. Главацька О.Л. Основи самовиховання особистості: Навч. посіб. Київ: Каравела, 2018. 254 с.
4. Коpecь Л. Класичні експерименти в психології: Навч. посібник. – К.:

Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 283 с.

5. Мазяр О.В. Диференціальна психологія. Модульний курс: навчальний. Київ Видавничий дім: «Кондор», 2017. 288 с.

6. Палій А. А. Диференціальна психологія: Навч. Посіб. Київ: Академвидав, 2016. 432 с.

7. Подкоритова Л.О. Диференціальна психологія. Львів: Новий світ, 2016. 235 с.

8. Чадських Ю. Г. Психологія і психосоматика: навч. посібник. Київ: Каравела, 2018. 225 с.

9. Щербак І.М. Психодіагностика професійного самовизначення особистості: Навч.-метод.посібник. Суми: вид-во СумДПУ ім.А.С.Макаренка, 2012. 324 с.

Інші джерела:

1. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: монографія. Київ: Слово, 2004. -374 с.

2. Горіна О.Т. Соціалізація особистості студента через інтерактивні технології навчання. - XVII Міжрегіональна науково-практична конференція: Збірник матеріалів.- Павлоград, 2016.- с.158-163.

3. Горіна О.Т. Формування професійних компетентностей здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності «Психологія». Науковий вісник Мелітопольського педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 1(26)`2021.с.77-83.

4. Семенович А. В. Нейропсихологічна діагностика та корекція делінвентної поведінки. Київ: Academia, 2020. 600 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://psychology-online.net/>

2.http://lib.prometey.org/?sub_id=34

3.http://www.twirpx.com/files/#files_psychology

4.<http://www.libok.net/razdel/67/psihologiya>

5.<http://www.internet-biblioteka.ru/psychology>

6.<http://www.booksgid.com/psihologija/>

7.<http://www.metod-kopilka.ru/shkolnomu-psihologu.html>

8. <http://test.vin.com.ua/>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри інформаційних технологій Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

Завідувач кафедри

Психології та педагогіки

Вікторія КОРНІЄНКО

